

Előterjesztés
Hajdúhadház Város Önkormányzat
Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság elnökétől
Képviselő-testület 2022. május hónap 26. napján tartandó ülésére

Tárgy: a Települési Értéktár Bizottság beszámolója, javaslat megyei értéktárba felvételhez

Döntési dokumentumok száma: 1 db

Döntési dokumentumok típusa: határozati javaslat

Nyílt ülés

Szavazás módja: egyszerű többség

Névszerinti szavazás: nem

Költségvetést érint: nem

Mellékletek: 1 db

Tisztelt Képviselő-testület!

A települések szellemi és tárgyi értékeinek feltárása, megőrzése és bemutatása, valamint a nemzeti tudat erősítése érdekében az Országgyűlés elfogadta a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényt, s annak végrehajtására a Kormány megalkotta a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendeletet.

A fenti jogszabályok alapján Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2013. szeptember 5-én tartott rendkívüli ülésén a 186/2013. (IX.05.) HÖ. sz. határozatában úgy határozott, hogy

1. a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) bekezdése alapján Települési Értéktárat hoz létre.
2. a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (2) bekezdésében foglalt feladatok végrehajtására Települési Értéktár Bizottságot hoz létre, melynek személyi összetételét az alábbiak szerint határozta meg:
  - Hadházy Jenő
  - Vargáné Sörös Ilona
  - Szabó Margit
  - Szöllős László
  - Antal Sándor
  - Csáfordi Dénes
  - Hajdu Marianna

A Települési Értéktár Bizottság eddigi munkája során a beérkezett javaslatok alapján 31 tárgyi és szellemi értéket és terméket minősített helyi értéknek, közülük tizenhárom értéknek javasolta a Megyei Értéktárba történő felterjesztését. A felterjesztett értékek közül a következő értékek kerültek be a Megyei Értéktárba:

- Hadházi lapos tájfajta káposzta
- Hajdúhadházi Vadas csárda épülete
- Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája
- Földi János a Hajdúkerület orvosa munkássága

- Az első magyar gyermekváros barakképületei

A Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság beszámolója:

Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság 2022. április 27-i bizottsági ülésén a 2/2022 (IV.27.) HTÉBH számú határozata alapján a bizottság eddigi tevékenységéről szóló beszámolót elfogadta.

Települési értékek ajánlása a Megyei Értéktárba:

A Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság 2022. április 27-i bizottsági ülésén a 4/2022 (IV.27.) HTÉBH számú határozata alapján a következő értékekre tesz javaslatot a Megyei Értéktárba történő felvételéhez:

- Emléktölgy a Kelenc mentén
- Hajdúhadházi Úrasztali ónkupa
- Földi János Iskola régi épülete

A Települési Értéktár Bizottság eddigi tevékenységéről, a Bizottság döntéseiről szóló beszámolót, a melléklet tartalmazza.

Fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és az alábbi határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat

Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testületének

...../2022.(V.26.) határozata

A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság beszámoló elfogadására, és települési értékek megyei értéktárba történő ajánlására

Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete megtárgyalta a Települési Értéktár Bizottság tevékenységéről szóló beszámolót, a javaslatokat a megyei értéktárba történő felvételhez, és azt a Képviselő-testület elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Csáfordi Dénes polgármester

Hajdúhadház, 2022. május 16.

Tisztelettel:

Csáfordi Dénes
biz. elnök

Az előterjesztést összeállította: Győri Béla személyi asszisztens

Beszámoló

a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság tevékenységéről

I. Jogszabályi háttér:

2012. július 1-jén lépett hatályba a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, illetve csaknem egy évvel később annak végrehajtási rendelete, a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013.(IV.16.) Korm. rendelet.

Ezen jogszabályok széles körű lehetőséget teremtenek a magyarság által létrehozott, a nemzet számára különösen fontos anyagi és szellemi értékek felkutatásához, összegyűjtéséhez és regisztrációjához. Megalkotásuk egyik célja, hogy lehetőség szerint minél több önkormányzat önként vállalt feladatként vegye számba és nevesítse mindazon helyi szellemi, anyagi, természeti kincsét, termékét, melyet nemzeti értéknek tekint, és annak katalogizálása valamint megőrzése érdekében hozzon létre települési értéktárat.

A települések, megyék értéktáraiból egy szakavatott bizottság, a Hungarikum Bizottság választja ki a Magyar Értéktárba kerülő értékeket, majd ezekből jelöli ki a hungarikumokat, melyek olyan megkülönböztetésre, kiemelésre méltó értékek, amik a történelmi, vagy a mai Magyarországra jellemző tulajdonságaikkal, egyediségükkel, különlegességükkel és minőségükkel a magyarság csúcsteljesítményei. Jelenleg a törvény erejénél fogva hungarikumnak minősülnek az UNESCO világörökségi listán szereplő helyszínek, és szellemi kulturális örökségi elemek.

A 2012. évi XXX. törvény 3. §-a alapján tehát a települési önkormányzat települési értéktárat, illetve Települési Értéktár Bizottságot hozhat létre, amely a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint szervezi a településen fellelhető nemzeti értékek azonosítását, létrehozza a településen fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjteményt és megküldi azt a megyei értéktárba.

II. A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság tevékenysége:

A fenti jogszabályok alapján Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2013. szeptember 5-én tartott rendkívüli ülésén a 186/2013. (IX.05.) HÖ. sz. határozatában úgy határozott, hogy

1. a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) bekezdése alapján Települési Értéktárat hoz létre.
2. a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (2) bekezdésében foglalt feladatok végrehajtására Települési Értéktár Bizottságot hoz létre, melynek személyi összetételét az alábbiak szerint határozta meg:

- Hadházy Jenő
- Vargáné Sörös Ilona
- Szabó Margó
- Szöllős László
- Antal Sándor
- Csáfordi Dénes
- Hajdu Marianna

Az értéktár életre hívásának célja volt feltárni és bemutatni Hajdúhadház tárgyi, szellemi, gazdasági, turisztikai, kulturális örökségének értékeit. Mindezt bekapcsolni a település, a megye, majdan az ország és a Kárpát-medence közösségi tudatába, gyarapítva a már meglévő lokális értékek körét. Meglátni és megláttatni egy-egy közösség speciális másságának értékeit, láthatóvá, értékévé tenni magunk és mások számára is. Átvenni és átadni mindazt, ami gazdagabbá teheti a helyi létet.

A Települési Értéktár Bizottság (továbbiakban: Bizottság) 2013. november 18-án megtartott ülésén a tagok között felosztásra kerültek a helyi értékek tekintetében az alábbi tevékenységi körök:

- épített környezet: Hadházy Jenő
- mezőgazdaság-növénytermesztés: Szöllős László
- mezőgazdaság-állattenyésztés: Antal Sándor
- művészet: Vargáné Sörös Ilona, Szabó Margit
- népművészet, Hajdúhadház textil művészete: Hajdu Marianna

A Bizottság a helyi értéktárba felvételre javasolt anyagok összegyűjtésével Szabó Margitot bízta meg. A megalakulást követően a Bizottság Vargáné Sörös Ilonát választotta meg elnöknek.

A Bizottság megkezdte tevékenységét, mely szerint feltárja Hajdúhadház hagyományos értékeit, kulturális hagyatékát. 2013. december 18-án a Bizottság az alábbi értékeket ajánlotta a helyi értéktárba:

- Barakképületek, Magyarország első Gyermekvárosa
- Bocskai István lovas szobra
- Bocskai István mellszobra
- Az egyház-, iskola és helytörténeti gyűjtemény állandó kiállítása
- Emléktölgy
- Égerházi Imre festőművész munkássága
- É. Kiss Sándor nyelvész munkássága
- Faragott népművészeti kerítés
- Földi János hajdúkerületi főorvos, polihisztor munkássága
- Földi János Iskola régi épülete
- Hadház erdőségei
- Hadházi hurkatészta, vagy görcsös galuska leves
- Hadházi kukó-leves
- Hadházi lakodalom
- Hadházi lapos káposzta
- Hadházi régi népi játékok

- Hadházi savanyú káposzta
- Hadházi toroskáposzta
- Hadházi töltött káposzta
- Hajdúhadházi családi szöttes minták
- Liget flórája és faunája
- Múzsza szobor
- Néprajzi gyűjtemény állandó kiállítása
- Pannó gyűjtemény
- Pély Nagy Gábor hajdúkerületi főkapitány munkássága
- Református templom
- Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája
- Szilágyi Dániel orientalista, turkológus munkássága
- Úrasztali ónkupa
- Vadas csárda
- 1956-os emlékmű

A Bizottság 2014. január 8-án döntött arról, hogy a helyi értékek közül melyek kerüljenek felterjesztésre a Megyei Értéktárba. Hajdúhadház Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2014. január 13. napján megtartott ülésén a 4/2014. (I.13.) HÖ sz. határozatában elfogadta, hogy Hajdúhadház helyi értékeiből az alábbiak kerüljenek felterjesztésre a Megyei Értéktárba:

- „Hadházi lapos” káposzta
- A hajdúhadházi Földi János Iskola régi épülete
- A hajdúhadházi néprajzi gyűjtemény
- A hadházi savanyú káposzta
- Hajdúhadházi Református Templom
- A „Hadházi toroskáposzta”
- A hajdúhadházi úrasztali ónkupa
- A hajdúhadházi Vadas csárda épülete
- Hadházi Káposztás napok

2014. január 27-én a felterjesztés megtörtént a Megyei Értéktárba. A helyi értékekről készült egy összeállítás, Hajdúhadház város helyi értékei címmel, amely felkerült Hajdúhadház város weboldalára: <http://www.hajduhadhaz.hu>

2014. november 19-én „Hagyományos értékekre alapozott gazdasági élet” címmel értéktár-műhelytanácskozásra került sor Hajdúhadházon. Ötödik alkalommal gyűltek össze az érdeklődő szakemberek, civil szervezetek képviselői, valamint az érintett települések polgármesterei a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodája által szervezett helyi értéktár-műhelytanácskozáson a Vadas Csárdában.

A Megyei Értéktárba eddig a következő helyi értékek kerültek be:

- Agrár- és Élelmiszergazdaság kategória: 42/2015. (XII. 8.) MÉBH határozat

Hadházi lapos tájfajta káposzta

- Épített környezet kategória: 2/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Hajdúhadházi Vadas Csárda épülete

- Kulturális örökség kategória: 3/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája

- Kulturális örökség kategória: 4/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Földi János a Hajdúkerület orvosa munkássága

A Települési Értéktár Bizottság a 2018. május 14-i bizottsági ülésén új elnököt választott az időközben lemondott régi elnök helyébe. A 2/2018 (V.14.) HTÉBH sz. határozat szerint, nyílt szavazással megválasztotta Csáfordi Dénest a Bizottság elnökének.

Az ülésen a Bizottság a 3/2018 (V.14.) HTÉBH számú határozatában a következő értékekre tett javaslatot a Megyei Értéktárba történő felvételéhez:

- Hadházi Káposztás Napok
- Hajdúhadházi Református templom
- Hajdúhadházi Városháza épülete
- Pannó gyűjtemény
- Hajdúhadházi Gyermekváros barakképületei
- Hajdúhadház csillagterez városszerkezete.

A bizottsági ülésen felmerült a település értékes dolgainak ápolása:

A Bizottság javaslatot tett a régi Ozsváth kút felújítására. A Sallay Háznál van egy korhű jó állapotban lévő kút, amelyet fel lehetne használni az Ozsváth kút rekonstruálására.

Felmerült az ördögárok korhű néhány méteres szakaszának újraépítése, Hajdúhadház 1785-ös térképén fellelhető nyomvonal figyelembe vételével. Sillye Ferenc kapitány sírja jelenleg eléggé elhanyagolt állapotban van, javaslat történt annak felújítására, esetleg egy teljesen új emlékhely kialakítására.

A Települési Értéktár Bizottság javaslataiból, a Megyei Értéktár Bizottság a 3/2019.(VI. 19.) MÉBH határozata alapján, „Az első magyar gyermekváros barakképületei” értéket felvette a megyei értéktár épített környezet kategóriájába.

Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság a 2022. április 27-i ülésén a 2/2022 (IV.27.) HTÉBH számú határozatában elfogadta, a bizottság eddigi munkájáról szóló beszámolót.

A Megyei Értéktárba eddig, a következő helyi értékek kerültek be:

- Agrár- és Élelmiszergazdaság kategória: 42/2015. (XII. 8.) MÉBH határozat
Hadházi lapos tájfajta káposzta
- Épített környezet kategória: 2/2016. (III. 22.) MÉBH határozat
Hajdúhadházi Vadas csárda épülete
- Kulturális örökség kategória: 3/2016. (III. 22.) MÉBH határozat
Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája
- Kulturális örökség kategória: 4/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Földi János a Hajdúkerület orvosa munkássága

- Épített környezet kategória: 3/2019. (VI. 18.) MÉBH határozat
Az első magyar gyermekváros barakképületei

Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság 2022 április 27-i ülésén a 3/2022 (IV.27.) HTÉBH számú határozatában elfogadta a település értékeinek ápolását.

Miszerint a bizottság javaslatai alapján, megvizsgálja az ördögárok egy jól belátható egyenes szakaszának újjáépítési lehetőségét, Hajdúhadház 1785-ös térképén fellelhető nyomvonal figyelembe vételével, az Árpád kori Demeteri templomrom feltárásának és rekonstrukciójának lehetőségét, a Városháza déli pinceszárnyának felújítását, illetve a Sillye Ferenc hajdú kapitány síremlék helyének megújítására tett javaslatokat.

Az Ozsváth kút felújítása, a „Zöld Város” pályázati program keretein belül valósult meg, a csillagterek felújításakor. A kút funkciójában ivóvíz vételi lehetőséget biztosít. A kút beépítésre került egy modern díszkőből épített külső díszburkolatba. A díszkút körül körkörös, térkő burkolatú felület került kialakításra, melyeken padok, hulladékgyűjtők is kihelyezésre kerültek. A területen füvesítés és fásítás is történt.

Sillye Ferenc hajdúkapitány síremlékének helyet adó erdőterület kezelését a Nyírerdő Zrt. Hajdúhadházi Erdészete, látja el. A Sillye kopjafa környékén évi rendszerességgel szükséges elvégezni az aljnövényzet tisztítását, a bedőlt fák, leszakadt ágrészek eltávolítását. Az emlékhelyhez vezető turista utak gépi karbantartása évi két alkalommal megtörténik. A Sillye kopjafát 0,41 ha erdő veszi körül, amely parkerdő rendeltetésű erdőrésszé lett nyilvánítva. Az emlékhely környezetének fejlesztéséről további tárgyalások folynak a Nyírerdő Zrt vezetőivel.

A Települési Értéktár Bizottság a 2022. április 27.-ei bizottsági ülésén a 4/2022 (IV.27.) HTÉBH számú határozatában arról döntött, hogy a következő helyi értékeket javasolja a Megyei Értéktárba történő felvételéhez:

- Emléktölgy a Kelenc mentén
- Hajdúhadházi Úrasztali ónkupa
- Földi János Iskola régi épülete

Hajdúhadház, 2022. április 29.

Csáfordi Dénes

Hajdúhadház Települési Értéktár Bizottság

elnök